МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Кафедра публічної служби та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

«ГЛОБАЛЬНЕ ВРЯДУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ»

Затверджено
на засіданні кафедри публічної служби
та права
Протокол № 1 від «01» вересня 2025 р.

Одеса – 2025

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Глобальне врядування та забезпечення національної безпеки» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Державне управління та місцеве самоврядування» / Укл. В.В. Сліпенюк – Одеса: ОНПУ, 2025. – 25 с.

Укладач: Василь Сліпенюк, доктор філософії
за спеціальністю 081 «Право».

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Глобальне врядування та забезпечення національної безпеки» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D4 Публічне управління та адміністрування.

ЗМІСТ

ВСТУП……....……4
Практичне заняття №1. Процеси глобалізації та їх вплив на врядування……..…6
Практичне заняття №2. Глобальне врядування та специфіка його здійснення в Україні та провідних державах світу…….....8
Практичне заняття №3. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу…….10
Практичне заняття №4. Аналіз регіональних організацій сфери безпеки……...…12
Практичне заняття №5. Специфіка європейських інтеграційних процесів…….…15
Практичне заняття №6. Державно-правовий механізм забезпечення національної безпеки……...….18
Практичне заняття №7. Тенденції та пріоритети розвитку майбутньої безпекової політики України……...…20
Форми контрольних заходів та оцінювання результатів навчання……..24

ВСТУП

У процесі опанування дисципліни «Глобальне врядування та забезпечення національної безпеки» здобувачі отримують необхідні знання (формування необхідних компетентностей) під час лекційних і практичних занять та виконання самостійної роботи. Усі види занять розроблені відповідно до положень вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. У процесі навчання здобувач повинен набути професійних компетентностей та отримати результати навчання.

Метою практичних занять з дисципліни «Глобальне врядування та забезпечення національної безпеки» є у формуванні відповідних компетентностей та результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Державне управління та місцеве самоврядування» через розв’язування складних задач і проблем глобального врядування, міжнародної, регіональної та національної безпеки у сфері публічного управління та адміністрування.

Протягом вивчення дисципліни формуються гнучкі навички та якості (softskills), а саме: здатність логічно і системно мислити, вміння управляти інформацією, вміння презентувати та виступати публічно, уміння обґрунтовувати свою позицію, використовуючи релевантну аргументацію, здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність до саморозвитку, вміння працювати у команді, проявляти лідерські якості та будувати взаємодію.

Важливою складовою практичних занять (дидактична мета) є: розширення, поглиблення й деталізація знань, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, закріплення знань, умінь і навичок, розвиток критичного мислення та усного мовлення здобувачів.

Забезпечення досягнення визначених результатів навчання структурними елементами навчальної дисципліни

денна форма здобуття освіти:

Структурні елементи навчальної дисципліни	ПРН2	ПРН3	ПРН6	ПРН7	ПРН8	ПРН10	ПРН11	ПРН14 (ЗВО)
Практичне заняття № 1	+				+			
Практичне заняття № 2	+		+		+	+		+
Практичне заняття № 3	+		+		+	+	+	
Практичне заняття № 4	+				+		+	
Практичне заняття № 5	+				+		+	
Практичне заняття № 6	+	+		+	+	+	+	+

Практичне заняття № 7	+	+		+	+	+	+	+

заочна форма здобуття освіти:

Структурні елементи навчальної дисципліни	ПРН2	ПРН3	ПРН6	ПРН7	ПРН8	ПРН10	ПРН11	ПРН14 (ЗВО)
Практичне заняття № 1	+		+		+	+		+
Практичне заняття № 2	+		+		+	+	+	
Практичне заняття № 3	+	+		+	+	+	+	+

Навчальна стратегія дисципліни ґрунтується на евристичному, формально-правовому та логічному підходах, а також методах системного і порівняльного аналізу (компаративістики) і спрямована на вдосконалення знань щодо значення та функцій законотворчого процесу і нормотворчої діяльності органів публічної влади. Крім того, під час вивчення навчальної дисципліни «Глобальне врядування та забезпечення національної безпеки» застосовуються пояснювально-ілюстративний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький методи, а також методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, контролю та самоконтролю у навчанні.

При проведенні практичних заняттях використовуються наступні інтерактивні методи навчання: презентація результатів самостійної пошукової роботи здобувачів з окремих питань дисципліни та їхніх пропозицій щодо вирішення існуючих проблем; професійно-орієнтовані дискусії; робота над аналізом запропонованих ситуацій; ситуативні вправи; "case" та інші.

Відповідно до навчального плану за заочною формою навчання з дисципліни, на практичні заняття виділено 6 години і виносяться такі заняття:

Практичне заняття №1 (2). «Глобальне врядування та специфіка його здійснення в Україні та провідних державах світу».

Практичне заняття №2 (3). «Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу».

Практичне заняття №3 (6). «Державно-правовий механізм забезпечення національної безпеки».

Практичне заняття № 1
Процеси глобалізації та їх вплив на врядування

Мета заняття: поглибити та закріпити навички удосконалювати й розвивати інтелектуальний рівень щодо сутності глобалізації та основних концепцій та теорій, які пояснюють інтеграційні процеси; вдосконалити уміння організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери з урахуванням глобальних проблем та їхнього впливу на суспільство, національну безпеку державу та людину загалом.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити теоретичні знання щодо сутності глобалізації та основних концепцій та теорії, які пояснюють інтеграційні процеси;
- вдосконалити уміння виявляти глобальні проблеми та здійснювати критичний аналіз їхнього впливу на суспільство, національну безпеку держави та людину загалом;
- закріпити навички аналізувати нормативні та ненормативні вимоги до формування та практичної реалізації глобального врядування.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв’язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

І. Питання для обговорення.

1. Концепції, теорія та категорії глобалістики.
2. Поняття та сутність глобалізації.
3. Причини глобалізації та її наслідки.
4. Глобальні проблеми, їх вплив на суспільство й національну безпеку.
5. Шляхи та засоби подолання глобальних проблем.

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - оформлення результатів власної пошукової роботи, що виконувалась під час підготовки до практичного заняття

щодо базових концепцій визначення часових меж глобалізації та її презентація (див. форму звітності для завдання 1.1).

Форма звітності для завдання 1.1

№	Назва	Прибічники	Основні особливості
1			
…			

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття рекомендовано дослідити теоретичну складову тематики заняття акцентуючи увагу на процесах глобалізації з визначенням основних концепцій та теорій, які пояснюють інтеграційні процеси та їх вплив на врядування. Уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Які ознаки глобалізаційних процесів можна виділити?
2. Які основні концепції та теорії, що характеризують інтеграційні процеси?
3. Назвіть основні глобальні проблеми, які є загальновизнаними у світі та кроки, які покликані їх вирішити?
4. Яке значення глобальних проблем та їх вплив на суспільство та національну безпеку держави?

Рекомендована література:

1. Євтушенко О. Національна держава в умовах глобалізації та глобальної демократії. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2024. № 23. С. 199–224.
2. Загурська-Антонюк В.Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 3-4. С. 104-109.
3. Зінченко В. В. Глобалізація і глобалістика: навчальний посібник / Львів : «Новий Світ-2000», 2025. 428 с.
4. Карнаух А., Вовк Б. Глобалізаційні виклики та глобальні проблеми сучасного світу. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.* 2024. Вип. 35. С. 97-108.
5. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.
6. Манелюк Ю.М., Чубур Н. В. Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію національної держави. *Актуальні проблеми політики.* 2023. Вип. 71. С. 197-203.

7. Сліпенюк В.В. Глобальні виклики національній безпеці України в контексті російсько-української війни. Сучасні аспекти національної безпеки: монографія / ред. М.М. Миколайчук, Л.В. Курносенко. Одеса: НУ «Одеська політехніуа», 2025. 494 с.

Практичне заняття № 2
Глобальне врядування та специфіка його здійснення в Україні та провідних державах світу

Мета заняття: поглибити та закріпити навички удосконалювати й розвивати інтелектуальний рівень щодо сутності глобального врядування та специфіки його реалізації; вдосконалити навички аналізувати нормативно-правові акти, що визначають роль та повноваження різних суб'єктів у глобальному врядуванні; закріпити навички генерувати нові ідеї (креативність), спрямовані на вдосконалення чинного законодавства для ефективної участі України в глобальному врядуванні з метою забезпечення національних інтересів.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити теоретичні знання щодо сутності глобального врядування та специфіки його реалізації;
- вдосконалити навички аналізувати міжнародні документи, що визначають роль та повноваження різних суб'єктів у глобальному врядуванні;
- закріпити навички самостійно готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді та ін. щодо участі України в глобальному врядуванні для забезпечення національних інтересів держави та суспільства.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН6. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН14. (визначено ЗВО-ДУМС). Демонструвати розуміння та сприйняття принципів етичної поведінки, доброчесності та боротьби з проявами корупції.

І. Питання для обговорення.

1. Розуміння глобального врядування в публічно-управлінському контексті.
2. Система принципів глобального врядування.
3. Суб'єкти здійснення глобального врядування.
4. Основні етапи та сфери здійснення глобального врядування.
5. Значення та вплив глобального врядування для врегулювання викликів глобалізації.
6. Міжнародна правосуб'єктність України та специфіка її реалізації.
7. Участь України в міжнародних організаціях.

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - оформлення результатів власної пошукової роботи, що виконувалась під час підготовки до практичного заняття та її презентація у вигляді доповідей на наступні теми:

1. Надання державних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій
2. Мета, основні завдання та форми впровадження електронного врядування в Україні
3. Електронна демократія

При проведенні дистанційного практичного заняття можлива презентація в PowerPoint (10-15 слайдів) результатів дослідницької роботи здобувача.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу рекомендовано опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників виявити особливості глобального врядування та специфіки його здійснення в Україні та провідних державах світу. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Яке значення та сутність глобального врядування?
2. Які існують принципи глобального врядування та назвіть їх характеристику?
3. Які існують суб'єкти, що здійснюють глобальне врядування?
4. Які основні етапи здійснення глобального врядування?
5. Яке місце України в глобальному врядуванні?

Рекомендована література:

1. Березневич-Ломанюк В.О. Суверенітет сучасної держави в умовах глобалізації : дис…доктора філос; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2024. 229 с.
2. Войтович Р.В. Глобалізація як новий тип розвитку суспільства й управління в контексті формування нової геостратегічної реальності. *Науковий вісник «Демократичне врядування».* 2021. № 2 (28).
3. Горенко Ю. Публічне управління в умовах глобазації. *Public Administration and Regional Development.* 2024. №24. С. 543-564.
4. Зінченко В. В. Глобалізація і глобалістика: навчальний посібник / Львів : «Новий Світ-2000», 2025. 428 с.
5. Кваша О.С. Стилі управління в умовах глобалізації та воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2025. Том 2. № 3. С. 110-115.
6. Манелюк Ю.М., Чубур Н.В. Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію національної держави. *Актуальні проблеми політики.* 2023. Вип. 71. С. 197-203.
7. Трансформація механізмів належного урядування в умовах глобалізації : монографія / Т.В. Бєльська, В. Г. Горник, О.Л. Євмєшкіна та ін. ; Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. Одеса : Олді+, 2024. 290 с.

Практичне заняття № 3
Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу

Мета заняття: поглибити та закріпити навички удосконалювати й розвивати інтелектуальний рівень щодо сутності безпеки у контексті глобалізації сучасного світу та основних загроз її порушенню; вдосконалити вміння організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери з врахуванням міжнародної обстановки та загроз міжнародній безпеці; закріпити навички приймати обґрунтовані управлінські рішення у відповідності до сучасного стану безпеки в окремих регіонах світу на підставі вимог чинного законодавства України.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити теоретичні знання щодо сутності безпеки у контексті глобалізації сучасного світу та основних загроз її порушенню;
- вдосконалити вміння працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, зокрема під час встановлення минулої, теперішньої та майбутньої міжнародної обстановки, оцінюванні загроз міжнародній безпеці, бути лідером і діяти соціально відповідально та свідомо в умовах правової невизначеності, в т.ч. пропонувати майбутні моделі геополітичного світоустрою;

- закріпити навички самостійно готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді та ін. щодо аналізу сучасного стану системи міжнародної безпеки.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН6. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

І. Питання для обговорення.

1. Поняття, сутність та види безпеки
2. Основні загрози міжнародній безпеці.
3.Засоби та напрями формування міжнародної системи безпеки.
4. Режими безпеки та їхня специфіка.
5. Національні інтереси, конфлікти і міжнародна взаємодія у політиці. Міжнародна безпека, основні загрози міжнародній безпеці.
6. Міжнародні організації колективної безпеки.

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання – Дискусія на тему. Чому не можна залишатися осторонь глобальних проблем?

Глобальні проблеми: видумка вчених / журналістів / фінансистів чи реальна загроза людству?

При проведенні дистанційного практичного заняття можлива презентація в PowerPoint (10-15 слайдів) результатів дослідницької роботи здобувача.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу пропонується опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників виявити особливості міжнародної безпеки у контексті глобалізації сучасного світу. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Які сучасні загрози міжнародній безпеці?
2. Які чинники які впливають на формування міжнародної системи безпеки?
3. Які існують режими безпеки?
4. Визначте сутність національних інтересів держави. Охарактеризуйте національні інтереси України.
5. Які існують основні міжнародні організації колективної безпеки?

Рекомендована література:

1. Гордієнко С.Г., Доронін І. М. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право.* 2021. № 2(37). С. 81-93.
2. Загола Т.М. Теоретичні підходи до дослідження співвідношення понять «міжнародна безпека», «колективна безпека» та глобальна безпека». *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 4 (48). С. 133-137.
3. Звєрєв О.Д. Загальна характеристика сучасної системи міжнародної безпеки. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса.* 2021. Том 2. № 13. С. 27-32.
4. Милосердна І.М. Чинники та напрями формування ефективної міжнародної безпеки в сучасних умовах. *Правове життя сучасної України*: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 1. С. 213-216.
5. Павленко В. С. Національні інтереси та загрози державній безпеці України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. № 34. С. 84-92.
6. Попович Г. Міжнародна безпека як глобальна проблема сучасності. *Міжнародний науковий вісник.* 2022. № 2 (22). С. 133-141.
7. Сліпенюк В.В. Міжнародна миротворча діяльність України в контексті забезпечення миру та безпеки в світі. *Право та державне управління.* 2022. №4. С. 22-28.

Практичне заняття № 4
Аналіз регіональних організацій сфери безпеки

Мета заняття: поглибити та закріпити навички удосконалювати й розвивати інтелектуальний рівень щодо сутності регіональних процесів інтеграції для забезпечення безпеки окремих регіонів; закріпити навички приймати обґрунтовані управлінські рішення на підставі вимог чинного законодавства України, з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити теоретичні знання щодо сутності безпеки у контексті глобалізації сучасного світу та основних загроз її порушенню;
- вдосконалити вміння працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, зокрема під час встановлення минулої, теперішньої та майбутньої міжнародної обстановки, оцінюванні загроз міжнародній безпеці, бути лідером і діяти соціально відповідально та свідомо в умовах правової невизначеності, в т.ч. пропонувати майбутні моделі геополітичного світоустрою;
- закріпити навички самостійно готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді та ін. щодо аналізу сучасного стану системи міжнародної безпеки.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

І. Питання для обговорення.

1.Передумови створення та існування регіональних систем безпеки.
2.Організація Північноатлантичного договору (НАТО).
3.Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).
4.«Тихоокеанський пакет безпеки» (АНЗЮС).
5.Організація договору про колективну безпеку (ОДКБ).
6.Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - оформлення результатів власної пошукової роботи, що виконувалась під час підготовки до практичного заняття

щодо розуміння сутності різних регіональних організацій сфери безпеки та оборони та її презентація (див. форму звітності для завдання 1.1).

Форма звітності для завдання 1.1

№	Організація	Рік засування	Країни-учасники	Повноваження та напрями діяльності
1				
…				

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу пропонується опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників здійснити аналіз регіональних організацій сфери безпеки та оборони. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Які чинники вплинули на створення регіональних систем безпеки?
2. Які існують основні особливості існування регіональних систем безпеки?
3. Які існують регіональні організації, діяльність яких спрямована на забезпечення та підтримку миру та безпеки на регіональному рівні?
4. Яку роль відіграє НАТО в забезпеченні безпеки на єаропейському континенті?

Рекомендована література:

1. Дубовик В. Б. Інституційна структура Організації з безпеки і співробітництва в Європі. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. № 2 (31). С. 191-194.
2. Інформаційне міждержавне протиборство на пострадянському просторі (1991-2022 рр.): підручник / Я.М. Жарков, О.Л. Гапеєва, І.А. Храбан, Р.Д. Степанишин, О.Г. Дубовський, О.В. Алфьоров; за заг.ред. бригадного генерала А.М. Шевченка К.: ВІКНУ, 2023. 491 с.
3. Карпчук Н. Вступ до фаху «Регіональна безпека». Луцьк, 2023. 119 с.
4. Карпенко О.І. Регіональні безпекові комплекси в сучасних умовах. *Економіка: реалії часу.* 2023. № 3 (67). С. 65-74.
5. Ніпіаліді О. Регіон великого Близького Сходу і Північної Африки у сучасній системі міжнародної безпеки. *Економічний аналіз.* 2021. Т. 31. № 3. С. 33-42.
6. Організація договору про колективну безпеку (ОДБК). URL: https://odkb-csto.org/

7. Пастухов В.В., Перемибіда Д.О. Україна – НАТО: історія відносин та злам стереотипів в українському суспільстві щодо альянсу. Військово-науковий вісник. 2021. № 36. С. 86-99.

8. Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека. ТОВ "САК Лтд.", 2023. 92 с.

9. Сліпенюк В.В. До питання реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ:* Науковий журнал. 2022. Спеціальний випуск №2 «Держава і право в умовах воєнного стану». С. 278-284.

10. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/organisation.htm

11. Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). URL: https://www.osce.org/who-we-are

12. The Association of Southeast Asian Nations, ASEAN. URL: https://asean.org/about-asean

13. The Australia, New Zealand and United States Security (ANZUS). URL: https://history.state.gov/milestones/1945-1952/anzus

1. Організація договору про колективну безпеку (ОДБК). URL: https://odkb-csto.org/

2. Ситник Г.П. Воєнно-політичні конфлікти та міжнародна безпека. ТОВ "САК Лтд.", 2023. 92 с.

3. Сліпенюк В.В. Міжнародна миротворча діяльність України в контексті забезпечення миру та безпеки в світі. Право та державне управління. 2022. №4. С. 22-28. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2022/3.pdf

4. Сліпенюк В.В. Глобальні виклики національній безпеці України в контексті російсько-української війни. Сучасні аспекти національної безпеки: монографія / ред. М.М. Миколайчук, Л.В. Курносенко. Одеса: НУ «Одеська політехніуа», 2025. 494 с.

Практичне заняття № 5
Специфіка європейських інтеграційних процесів

Мета заняття: поглибити та закріпити навички удосконалювати й розвивати інтелектуальний рівень щодо сутності інтеграційних процесів у Європі, а також специфіки правової та інституційної системи ЄС; закріпити навички приймати обґрунтовані управлінські рішення на підставі вимог чинного законодавства України, з урахуванням питань європейської інтеграції.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити теоретичні знання щодо сутності інтеграційних процесів у Європі, а також специфіки правової та інституційної системи ЄС;

- вдосконалити вміння визначати роль та повноваження профільних суб'єктів у сфері безпеки та оборони, та значення їхньої діяльності для безпеки ЄС;

- закріпити навички здійснювати вибір та використовувати теоретичні та емпіричні методи дослідження, аналізувати його результати та формулювати обґрунтовані висновки.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

І. Питання для обговорення.

1.Історичні передумови та основні етапи виникнення Європейського Союзу.

2.Правова природа та членство в Європейському Союзі.

3.Компетенція ЄС: поняття та класифікація.

4.Правова система Європейського Союзу.

5.Інституційна система Європейського Союзу.

6.Спільна зовнішня політика та політика безпеки на сучасному етапі: цілі та нормативне закріплення.

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - оформлення результатів власної пошукової роботи, що виконувалась під час підготовки до практичного заняття та її презентація у вигляді доповідей на наступні теми:

1. Угода про асоціацію України з ЄС як джерело права ЄС.

2. Роль Договору про заснування Європейської спільноти з вугілля та сталі у становленні джерел первинного права ЄС.

3. Субсидіарність як принцип функціонування Європейського Союзу

При проведенні дистанційного практичного заняття можлива презентація в PowerPoint (10-15 слайдів) результатів дослідницької роботи здобувача.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу пропонується опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників розкрити специфіку європейських інтеграційних процесів. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Які існували передумови створення Європейського Союзу?
2. Які види компетенцій існують в Європейському Союзі?
3. Яку роль відіграють основні інституції Європейського Союзу в його функціонуванні?
4. Які основні риси правової системи Європейського Союзу?
5. Яке значення має спільна зовнішня політика та політика безпеки Європейського Союзу?

Рекомендована література:

1. Асоціація між Європейським Союзом і третіми країнами: сучасний стан і динамізм в умовах інтеграції та дезінтеграції : монографія / К. В. Смирнова, О. В. Святун, І. А. Березовська та ін. К.: ВПЦ "Київський університет", 2022. 239 с.
2. Висоцький К. Європейська інтеграція в контексті викликів регіональної безпеки. *Інноваційна економіка.* 2025. № 1. С. 252-259.
3. Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток : навч. посібник / С. О. Шевченко, Н. С. Сидоренко, Н. А. Липовська. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.
4. Європейський Союз в міжнародних відносинах / В.В. Копійка, М.А. Миронова, С.О. Маковський та ін. К: ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.
5. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.
6. Конспект лекцій з дисципліни «Основи європейського права та ідейні засади європейської політичної інтеграції» для здобувачів вищої освіти ІІІ курсу спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання / Укл.: Чістякова І. М., Озернюк Г. В., Шевченко Т. В., Кривдіна І. Б Одеса: ДУ «Одеська політехніка», 2021. 186 с.
7. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. Р. А. Петрова. Вид. 10-те, змінене і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.

8. Сліпенюк В.В. Реформування судової системи на шляху набуття Україною членства в Європейському Союзі. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. №3. С. 12-18. URL: http://pjv.nuoua.od.ua/v3_2024/5.pdf

9. Солоненко О.М., Калиновський Б.В., Демиденко О.В., Хальота А.І., Кульчицька О.В., Підвисоцький В.В. Науковий твір «Мультимедійний навчальний посібник «Право Європейського Союзу». URL: https://arm.naiau.kiev.ua/books/eulaw/info/lec8.html

10. Україна на шляху до європейської інтеграції: історико-правовий екскурс: Монографія / М. Р. Аракелян (ред.) та ін. Одеса: Фенікс, 2020. 238 с.

11. Шамраєва В.М. Політика безпеки і оборони ЄС: еволюція формування. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО».* 2020. Вип.19. С.369-377.

Практичне заняття № 6
Державно-правовий механізм забезпечення національної безпеки

Мета заняття: поглибити навички аналізу та синтезу нормативно-правових актів, зокрема щодо сучасного стану і проблем національного законодавства у сфері національної безпеки та оборони; закріпити навички здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України; вдосконалити навички приймати обґрунтовані управлінські рішення на підставі вимог чинного законодавства України, з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції та з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

Навчальні цілі:

- самостійно орієнтуватися в системі чинного законодавства у сфері національної безпеки та оборони та застосувати його положення на практиці.
- вдосконалити вміння визначати роль та повноваження різних органів публічної влади при забезпеченні національної безпеки України.
- закріпити навички попереджати та розв’язувати конфлікти, що обумовлюють порушення законодавства про національну безпеку України.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв’язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН3. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

ПРН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

ПРН14. (визначено ЗВО-ДУМС). Демонструвати розуміння та сприйняття принципів етичної поведінки, доброчесності та боротьби з проявами корупції.

І. Питання для обговорення.

1.Поняття національної безпеки та система фундаментальних національних інтересів України.

2. Сфери і засади внутрішньої і зовнішньої політики та їх характеристика.

2.Основні етапи розвитку політики національної безпеки України.

3.Сутність та нормативно-правове регулювання політики національної безпеки України.

4.Чинники, які здійснюють вплив на політику національної безпеки України.

5.Принципи державної політики у сфері національної безпеки.

6.Розробка державної політики національної безпеки та механізми її впровадження

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - обрати одну з загроз національної безпеки та визначити: напрямки її подолання, причини виникнення та організації, що розробляють заходи щодо її усунення.

При проведенні дистанційного практичного заняття можлива презентація в PowerPoint (10-15 слайдів) результатів дослідницької роботи здобувача.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу пропонується опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників розкрити специфіку європейських інтеграційних процесів. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне

заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Які є фундаментальні національні інтереси України?
2. Які існують сфери і засади внутрішньої і зовнішньої політики України?
3. Які існують принципи формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки?

4 Якою є мета планування в контексті реалізації державної політики у сфері національної безпеки?

5. Які існують суб'єкти формування та реалізації державної політики національної безпеки в Україні?

Рекомендована література:

1. Глущенко О.О. Функція забезпечення безпеки держави в умовах забезпечення воєнного стану. *Часопис Київського університету права.* 2023. № 1. С. 53–55.
2. Ізбаш К.С., Деревянкін С.Л. Національна безпека України в умовах воєнного стану: сучасний стан. *Теоретичні та практичні аспекти забезпечення національної безпеки*. 2024. № 1. С. 213-217.
3. Криштанович М.Ф. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія. Львів: Сполом, 2020. 418 с.
4. Павленко Д.Г., Семенюк Ю.В., Лисецький Ю.М. Національна безпека: поняття, складники, чинники впливу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління.* 2021. Т. 32 (71). № 3. С. 102–107.
5. Пастухов В.В., Перемибіда Д.О. Україна – НАТО: історія відносин та злам стереотипів в українському суспільстві щодо альянсу. Військово-науковий вісник. 2021. № 36. С. 86-99.
6. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну: історичний контекст. Український інститут національної пам'яті. URL: https://uinp.gov.ua/aktualni-temy/povnomasshtabne-vtorgnennya-rosiyi-v-ukrayinu-istorychnyy-kontekst
7. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2010. № 40. Ст.527.
8. Рижук О. М. Інформаційна безпека України в умовах глобалізаційних викликів та гібридної війни : монографія / за ред. Бебика В.М. ; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». Київ : Університет «Україна», 2019. 177
9. Сліпенюк В.В. До питання реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Спеціальний випуск. 2022. № 2. С. 278-284. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/S2/s-2-2022-278-284.pdf

10. Сліпенюк В.В. Довіра до правосуддя як складова системи національної безпеки України. Право та державне управління. 2023. №4. С. 26-32. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2023/5.pdf

11. Сліпенюк В.В. Прагматизм та цінності в державному управлінні в умовах забезпечення національної безпеки України. *Публічне управління та місцеве самоврядування.* 2024. Вип.3, С. 68-77.

Практичне заняття № 7
Тенденції та пріоритети розвитку майбутньої безпекової політики України

Мета заняття: закріпити навички здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України, в тому числі з огляду на тенденції та пріоритети розвитку майбутньої безпекової політики України; вдосконалити навички приймати обґрунтовані управлінські рішення на підставі вимог чинного законодавства України, з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції та з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

Навчальні цілі:

- поглибити та закріпити практичні знання щодо самостійного орієнтування у тенденціях та пріоритетах розвитку майбутньої безпекової політики України;
- вдосконалити вміння критично аналізувати проблемні питання та розробляти пропозиції щодо вдосконалення процесу реалізації державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- закріпити навички готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді та ін. щодо стану європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Навчальні результати заняття:

ПРН2. Розв’язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН3. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

ПРН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

ПРН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх

діяльності.

ПРН11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

ПРН14. (визначено ЗВО-ДУМС). Демонструвати розуміння та сприйняття принципів етичної поведінки, доброчесності та боротьби з проявами корупції.

І. Питання для обговорення.

1.Правові засади, динаміка та форми співробітництва України та НАТО.

2. Політика європейської взаємодії і євроатлантичної співпраці. Україна на шляху європейської інтеграції: генезис та сучасний стан.

3.Проблеми та перспективи реалізації європейського та євроатлантичного інтеграційного курсу України.

4.Війна в Україні як загроза міжнародній та національній безпеці.

5.Пріоритети розвитку майбутньої безпекової політики.

ІІ. Індивідуальне завдання.

Виконання практичного завдання - оформлення результатів власної пошукової роботи, що виконувалась під час підготовки до практичного заняття та її презентація у вигляді доповідей на наступні теми:

1. Виклики та перспективи України на шляху європейської інтеграції.

2. Виклики та перспективи України на шляху євроатлантичної інтеграції.

При проведенні дистанційного практичного заняття можлива презентація в PowerPoint (10-15 слайдів) результатів дослідницької роботи здобувача.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

Під час підготовки до практичного заняття здобувачу пропонується опрацювати теоретичний матеріал з теми заняття; на підставі аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників розкрити тенденції та пріоритети розвитку майбутньої безпекової політики України. Ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття та вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення вказаних питань.

Контрольні питання:

1. Який вплив на національну безпеку має євроінтеграційний шлях України?

2. З якими викликами зіштовхується Україна на шляху інтеграції до Європейського Союзу та НАТО?

3. Яким чином впливає на міжнародну безпеку війна в Україні?

4. Який вплив на національну безпеку України має таке явище як корупція?

5. Які пріоритетні напрями розвитку майбутньої оборонної політики України?

Рекомендована література:

1. Асірян Р.Р., Перепелиця К.О. Перспективи вступу України до ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал***.** 2023. № 5. С. 385-389.

2. Відносини з Україною. Офіційний веб-сайт НАТО. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm

3. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Національна безпека в глобалізаційних умовах: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 76 с.

4. Пастухов В.В., Перемибіда Д.О. Україна – НАТО: історія відносин та злам стереотипів в українському суспільстві щодо альянсу. Військово-науковий вісник. 2021. № 36. С. 86-99.

5. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну: історичний контекст. Український інститут національної пам'яті. URL: https://uinp.gov.ua/aktualni-temy/povnomasshtabne-vtorgnennya-rosiyi-v-ukrayinu-istorychnyy-kontekst

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України": Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n2

7. Російська політика в Чорноморському регіоні: загрози й виклики для України: аналіт. доп. / [Александров О., Филипенко А., Власенко Р. та ін.]; за заг. ред. І. Веремія, М. Паламарчука. Київ : НІСД, 2020. 37 с.

8. Скочиляс-Павлів О.В. Протидія корупції в контексті зміцнення національної безпеки країни в умовах динамічного зовнішнього середовища. Академічні візії. 2024. № 27. С. 1-7.

9. Сліпенюк В.В. До питання реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Спеціальний випуск. 2022. № 2. С. 278-284. URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/S2/s-2-2022-278-284.pdf

10. Сліпенюк В.В. Довіра до правосуддя як складова системи національної безпеки України. Право та державне управління. 2023. №4. С. 26-32. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2023/5.pdf

11. Сліпенюк В.В. Міжнародна миротворча діяльність України в контексті забезпечення миру та безпеки в світі. Право та державне управління. 2022. №4. С. 22-28. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2022/3.pdf

12. Сліпенюк В.В., Клименко А.С. Удосконалення кадрового забезпечення СБУ в контексті реалізації політики національної безпеки України. Ефективність

державного управління. 2023. №74-75. С. 75-80. URL: https://epa.nltu.edu.ua/Archive/74/s13.pdf

13. Сліпенюк В.В. Прагматизм та цінності в державному управлінні в умовах забезпечення національної безпеки України. *Публічне управління та місцеве самоврядування.* 2024. Вип.3, С. 68-77.

14. Сунгуровський М. Міжнародне безпекове середовище під час війни в Україні. URL: https://razumkov.org.ua/statti/mizhnarodne-bezpekove-seredovyshche-pid-chas-viiny-v-ukraini-lektsiia

ФОРМИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Денна форма навчання

На кожному практичному занятті проводиться поточний контроль (бальне оцінювання вказано в програмі навчальної дисципліна), зокрема:

- виступу під час обговорення, дискусії, виконання тренінгових завдань на практичному занятті – 4 бали;
- доповнення під час обговорення, дискусії на практичному занятті – 1 бал;
- творчої демонстрації результатів дослідницької роботи здобувача за допомогою презентації або виконання індивідуального завдання – 3 бали.

За результатами семи практичних занять здобувач, за умови бездоганної участі у на цих заняттях, отримує 56 балів.

Виконання двох модульних контрольних робіт. Модульні контрольні роботи складаються з теоретичної і практичної частин, що передбачає виконання 10 тестових завдань та практичного завдання. Бездоганне виконання кожної модульної контрольної роботи становить 22 бали, зокрема 10 балів за бездоганне виконання тестового завдання та 12 балів за бездоганне виконання практичного

завдання. Бездоганне виконання двох модульних робіт передбачає отримання здобувачем 44 балів.

Максимальна оцінка, яку може отримати студент – 100 балів.

Заочна форма навчання

На кожному практичному занятті проводиться поточний контроль (бальне оцінювання вказано в програмі навчальної дисципліна), зокрема:

- практичне заняття 1: захист власної розробки (виконання індивідуального завдання) – 5 балів, виступу під час обговорення, дискусії, виконання тренінгових завдань на практичному занятті – 4 бали; доповнення під час обговорення, дискусії на практичному занятті – 1 бал;

- практичне заняття 2: захист власної розробки (виконання індивідуального завдання) – 5 балів, виступу під час обговорення, дискусії, виконання тренінгових завдань на практичному занятті – 4 бали; доповнення під час обговорення, дискусії на практичному занятті – 1 бал;

- практичне заняття 3: захист власної розробки (виконання індивідуального завдання) – 5 балів, виступу під час обговорення, дискусії, виконання тренінгових завдань на практичному занятті – 4 бали; доповнення під час обговорення, дискусії на практичному занятті – 1 бал.

За результатами трьох практичних занять здобувач має можливість, у разі бездоганної участі у цих заняттях, отримати 30 балів.

Завдань для самостійного опанування:

- виконання тесту для перевірки самостійного опанування теоретичного матеріалу – 20 балів;

- виконання практичного завдання на розв’язання конкретної ситуації – 25 балів;

- виконання та підготовка індивідуальної презентації з визначеної теми – 25 балів

Максимальна оцінка, яку може отримати студент – 100 балів.